

Research Paper

A Survey of Barriers of Knowledge Sharing and Offering Guidelines to Improve KS among Kermanshah Public librarians

Mohammad Salkhordeh¹, Saleh Rahimi^{2*}, Amin zare³

1. M.A in Knowledge and Information Science, Razi University, Kermanshah, Iran
2. Department of Knowledge and Information Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran
3. Department of Knowledge and Information Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran

Article Info.

Received: 2018/03/16

Accepted: 2018/06/14

Abstract

Background and Objectives: The aim of this study is to identify the status of knowledge sharing to determine the attitude of librarians towards knowledge sharing, to identify the potential barriers and to put forward effective solutions to improve the knowledge sharing in the public libraries of Kermanshah province.

Methodology: This study is as an applied study which has been carried out using survey method. It is also a quantitative study in terms of the type of data. For data collection, there was used a standardized questionnaire prepared by Chung, Yoon and John (2014). The research populations of the study included the librarians and managers of public libraries of Kermanshah province. In 2016, 69 public libraries with 181 librarians and managers have been active in public libraries. Based on Cochran formula, there are 123 samples in this study. It is worth mentioning that, in order to ensure about returning the questionnaires, there were distributed more questionnaires than needed (135); however all the questionnaires were returned. Data analysis was done in two parts of data description and inferential analysis using SPSS software.

Findings: The results showed that gender, marital status, major of study (except for the component of strategies of knowledge exchange improvement), education level, age and employment background of librarians have not been effective on the process of knowledge sharing and knowledge exchange in the public libraries of Kermanshah Province. Employment background is effective on the process of acquiring knowledge and strategies

of knowledge exchange improvement; also, the librarians' major of study is effective on the strategies of knowledge exchange improvement in the public libraries of Kermanshah Province. The city of employment has no effect on the process of knowledge sharing, but on the barriers of knowledge sharing instead. Regarding the different ways of knowledge exchange, the results showed that about 80 percent of librarians have reported informational and communicational technologies; about 54 percent, meeting with colleagues; 43 percent, social networks; about 24 percent, counseling method; about 15 percent, seminars or workshops and 0.7 percent have reported storytelling as the most common ways of knowledge exchange. 35.6 percent of librarians have used only one of the instruments of knowledge exchange; 26.7 percent have used two options; 25.9 percent, three options; 11.1 percent, four options and 0.7 percent of the librarians have used five options for knowledge exchange. Of the librarians who have used informational and communicational technologies for knowledge exchange, 45.2 percent have used telephone; 32.6 percent, e-mail; 23.7 percent, electronic discussion groups; 14.08 percent, weblogs and 14.08 percent have used the organization's portal for knowledge exchange. The librarians have reported the followings as the main obstacles in the way of knowledge sharing: lack of a true rewarding system, lack of a system to introduce the individuals requiring knowledge sharing, also the weak verbal and written communications as well as weakness in interpersonal skills. From the view point of the librarians of Kermanshah province, the role of technology in the improvement of knowledge exchange and using newsletters and similar instruments in knowledge sharing are among the most significant strategies in promotion of knowledge exchange.

Discussion: The librarians have reported informational technology, meeting colleagues, social networks, consulting method, workshop and storytelling as the most common ways of knowledge exchange. They have also listed the followings as the most important barriers in the way of knowledge exchange: lack of a true rewarding system, lack of a system to introduce people who need knowledge exchange, weak oral and written interactions and weakness of internal skills. From the view point of the librarians, the role of technology in the improvement of knowledge exchange and using newsletters and similar instruments in knowledge sharing are among the most significant strategies in promotion of knowledge exchange.

Keywords: *knowledge acquiring, Knowledge management, knowledge sharing, public libraries of Kermanshah province*

---

*Corresponding author:
Email: s.rahimi@razi.ac.ir

©2019 Published by Shahid Chamran
University of Ahvaz

How to Cite:

Salkhordeh, M., Rahimi, S., Zare, A. (2019). A Survey of Barriers of Knowledge Sharing and Offering Guidelines to Improve KS among Kermanshah Public librarians. *Journal of Studies in Library and Information Science*, (Special Issue): 27-44.

فصلنامه

مطالعات کتابداری و علم اطلاعات، سال یازدهم، ویژه‌نامه مدیریت دانش

مقاله پژوهشی

بررسی موانع اشتراک دانش و راهبردهای ارتقای آن در میان کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه

محمد سالخورده^۱، صالح رحیمی^{۲*}، امین زارع^۳

۱. کارشناس ارشد رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران
۲. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران
۳. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

اطلاعات مقاله

تاریخ پذیرش: ۹۷/۰۳/۲۴

تاریخ دریافت: ۹۶/۱۲/۲۵

چکیده

هدف: هدف این پژوهش شناسایی موانع و راهبردهای ارتقاء اشتراک دانش در میان کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه و ارائه راه کارهایی جهت ارتقاء اشتراک دانش در این سازمان‌ها است.

روش‌شناسی: برای گردآوری اطلاعات در پژوهش حاضر از پرسشنامه (Chong, Yuen, Gan, 2014) استفاده شده است. این پرسشنامه پس از اعتباریابی در پژوهش حاضر مورد استفاده قرار گرفته است. جامعه پژوهش شامل کلیه کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که جنسیت، تأهل، رشته تحصیلی (به جز در مؤلفه راهبردهای ارتقای تبادل دانش)، سطح تحصیلات و سن بر فرآیند اشتراک دانش در کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه اثرگذار نیست. سابقه شغلی اثری بر فرآیند اشتراک دانش و فرآیند کارا بودن تبادل دانش در بین کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه ندارد. اما سابقه شغلی بر مؤلفه‌های کسب دانش و راهبردهای ارتقای تبادل دانش در کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه اثر دارد. اکثر کتابداران از فناوری اطلاعاتی و ارتباطی برای اشتراک دانش استفاده می‌نمایند. فرهنگ موجود در کتابخانه مهم‌ترین مانع در فرآیند اشتراک دانش تلقی می‌شود و ترغیب به انتشار دانش خود در وبگاه کتابخانه مهم‌ترین راهبرد برای ارتقای تبادل دانش است.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش بیانگر این است که فرایند اشتراک دانش در کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه در جریان است هرچند، موانعی نیز در کامیابی فرایند اشتراک دانش در این کتابخانه‌ها وجود دارد و این بیانگر عدم وجود برنامه راهبردی اشتراک دانش، ساختار و فرهنگ سازمانی است که اشتراک دانش در میان کتابداران کتابخانه‌های عمومی را با مشکل مواجه ساخته است.

کلیدواژه‌ها: مدیریت دانش، اشتراک دانش، تسهیم دانش، کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه

* نویسنده مسئول: s.rahimi@razi.ac.ir

استناد به این مقاله:

سالخورده، محمد، رحیمی، صالح، زارع، امین (۱۳۹۸). بررسی موانع اشتراک دانش و راهبردهای ارتقای آن در میان کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه. *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات، ویژه‌نامه مدیریت دانش*، ۲۷-۴۴

مقدمه و بیان مسئله

در طی قرون اخیر، بر اثر پیشرفت‌هایی که در قلمروهای دانش نصیب انسان شده است، حجم دانش بشری فزونی یافته است. برخورداری از اطلاعات و دانش روزآمد به موقعیتی استوار برای ادامه حیات جوامع تبدیل شده و توان رقابت در بازار منوط به کسب و توسعه دانش است. با توجه به تقسیم‌بندی دانش، می‌توان گفت: مدیریت دانش با استفاده از ذخایر نهان و عیان دانش و ایجاد فرهنگ مبتنی بر دانش در سازمان‌های دانش بنیان، می‌تواند یک ابزار و شیوه موفق جهت کارا نمودن آن سازمان‌ها به شمار آید. دانش یک برتری راهبردی است که به سازمان‌ها در حفظ و ادامه قدرت رقابتی آن‌ها در بازار کمک می‌کند (Jantunen, 2005). در اقتصاد دانش بنیان، دانش به عنوان منبع حیاتی در ایجاد برتری رقابتی در یک سازمان به شمار می‌آید (Wang, Noe, 2010). این دارایی‌ها و منابع باید به لحاظ کاربردهای احتمالی آنها و همچنین ارزش و ساختارشان، به خوبی مورد شناسایی و ارزیابی قرار گیرند (Kostagiolas, 2013).

خلق اطلاعات در سازمان تابع اشتراک دانش است و اشتراک دانش نیز بر اساس پایه‌های خلق و ایجاد اطلاعات صورت می‌گیرد (Robert, 2009). اشتراک دانش یک بخش اصلی هر سیستم مدیریت دانش کارآمد بوده و یکی از مشخصه‌های ضروری برای فرهنگ دانش مدار، اشتراک دانش در درون فعالیت‌های عادی یک سازمان است (Seba, Rowley, Lambert, 2012)، که توسط آن، افراد، دانش را از یکدیگر کسب و بر اساس آن توانایی‌ها و قابلیت‌های فکری خویش را بنیان می‌نهند (Zaqout, Abbas, 2012). این قابلیت منجر به ایجاد و تولید ایده‌ها و فرصت‌های جدیدی می‌گردد (Lin, 2007)، لذا هر سازمانی که بخواهد موفق شود و بقای خویش را در محیط تجاری دائماً متغیر حفظ کند بایستی به‌طور موثر دانش را مدیریت نموده و از آن حداکثر استفاده را ببرد (Wickramasinghe, Widyaratne, 2015).

مزایای اشتراک دانش در درون یک سازمان شامل افزایش تأثیر پاسخگویی سازمان و صرفه‌جویی در وقت و هزینه برای تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان دانش است، از این رو اجرای خدمات مربوط به مدیریت دانش در یک سازمان مستلزم اشتراک دانش توسط اعضای آن سازمان است (Rudall, Mann, 2008). با این وجود اشتراک دانش یک عمل اختیاری و داوطلبانه است که در آن عبارت اشتراک دانش متضمن معنای ضمنی عرضه داوطلبانه دانش توسط فراهم آورنده آن است، به نحوی که دیگران می‌توانند از آن استفاده نموده و در بردارنده فعالیت‌های آگاهانه از سوی دارنده دانش است که به صورت فعال در فرایند اشتراک دانش مشارکت دارد (Wickramasinghe, Widyaratne, 2012). اشتراک دانش فرایندی است که در آن فرد از طریق بحث و گفتگو، دانش و اطلاعات و نظرات خود را جهت ایجاد دانش و ایده‌های نو مبادله می‌کند (Abdullah, Ishak, Zain, 2009).

تسهیم دانش در موفقیت سازمان، عاملی کلیدی است و سبب گسترش سریعتر دانش به بخش‌هایی از سازمان می‌شود که قادر به بهره‌برداری از آن هستند. اشتراک دانش مستلزم تمایل افراد و گروه‌ها در سازمان به تسهیم دانش در راستای رسیدن به منافع دو جانبه است و این مهم در صورتی محقق می‌شود که کارکنان و گروه‌های کاری سازمان، سطح بالایی از رفتارهای مشارکت جویانه داشته باشند (Goh, 2002). انتقال و تسهیم دانش فرصت‌هایی را برای به حداکثر رساندن توان سازمان برای برآورده کردن نیازهایش، افزایش کارایی برای حل مسائل و رسیدن به مزیت رقابتی فراهم می‌کند (Lin, Lee, 2004). تسهیم دانش کمک می‌کند تا تبادل دانش بین افراد بهبود یابد و آن‌ها به سمت یادگیری بیشتر گرایش یابند و توانایی خود را برای دستیابی اهداف فردی و سازمانی ارتقاء بخشند (Gold, Maihotra, Segars, 2001).

کتابخانه‌های عمومی شکل‌دهنده فرهنگی واحد هستند و طیف وسیعی از دانش و تمدن بشری را در بر می‌گیرند. این کتابخانه‌ها همچنین ترکیبی منحصر به فرد از منابع و خدماتی را که متضمن ارزش‌های لازم برای کمک به شکل‌گیری یک

جامعه باز هستند را فراهم می‌کنند. این مراکز دروازه ورود به دنیای دانش و منابع اطلاعاتی متنوع و متعدد هستند.) (Kostagiolas, Margiola, Avramidou, 2011)

برای کتابخانه‌های عمومی سرمایه‌ی فکری و دارایی دانش، عناصری حیاتی هستند و نوآوری‌ها و پیشرفت‌های نوین در فعالیت‌ها و خدمات کتابخانه‌ها را سبب می‌شوند (Kostagiolas, 2013). جهت‌گیری فرهنگ سازمانی به سمت یادگیری و اشتراک دانش به تضمین موفقیت و توسعه بلند مدت سازمان‌ها از جمله کتابخانه‌ها و مراکز ارائه خدمات اطلاعاتی کمک می‌کند. ارزش‌ها و نگرش‌های نهادینه شده در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی و ترغیب و توسعه آن ارزش‌ها و نگرش‌ها در سطح کارکنان تأثیر عمده‌ای بر فرایندهای حمایتی از قبیل اشتراک دانش و یادگیری می‌گذارد. ارتقای این ارزش‌ها که تسهیل‌کننده و محرک یادگیری و اشتراک دانش در میان کارکنان است در کتابخانه‌ها بسیار مهم است. اشتراک دانش به توسعه و تبدیل کتابخانه‌ها به سازمان‌های یادگیرنده منجر خواهد شد (Madge, 2012). بنابراین، ضروری است که کتابخانه‌ها کارکنان را تشویق به بیان ایده‌های جدید و مشارکت در فعالیت‌ها و تصمیم‌گیری‌های درون کتابخانه کنند. تشویق کارکنان به اشتراک دانش خود، کاری مشکل است زیرا، دانش در درون ذهن افراد قرار دارد و برای آنان جنبه رقابتی و حفظ موقعیت در سازمان دارد. لذا، این امر برای اغلب مدیران چالش‌زا است. برای تسهیل فرایند اشتراک دانش در میان کارکنان، کشف و درک عوامل تأثیرگذار بر تمایل آنان به اشتراک دانش ضروری می‌نماید (Titi Amayah, 2013). این مقاله به بررسی وضعیت اشتراک دانش در میان کتابداران کتابخانه می‌پردازد و عوامل موثر بر اشتراک دانش و موانع ارتقای اشتراک دانش را در این سازمان معرفی می‌نماید و نشان خواهد داد که کدام عوامل تأثیر بیشتری بر فرایند اشتراک دانش در کتابخانه‌های عمومی دارند. نتایج این بررسی می‌تواند درک بهتری از مفهوم اشتراک دانش را در میان کتابداران کتابخانه‌های عمومی ایجاد نماید. همچنین، می‌تواند مورد استفاده مدیران و برنامه‌ریزان کتابخانه‌ها در استان و نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور به منظور حفظ دانش کارکنان و اجرای موفق برنامه‌های راهبردی اشتراک دانش در این مراکز قرار گیرد.

سوالات پژوهش

۱. کتابداران کتابخانه‌های مورد بررسی بیشتر از کدام ابزار فناوری جهت اشتراک دانش استفاده می‌کنند؟
۲. موانع احتمالی موثر بر سر راه اشتراک دانش در کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه چیست؟
۳. دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه در مورد راهبردهای ارتقاء اشتراک دانش چگونه است؟
۴. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی (جنسیت، مقطع تحصیلی، سابقه خدمت، تأهل و رشته تحصیلی) چه نقشی در فرایند اشتراک دانش در کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه دارند؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کاربردی است و به روش پیمایشی انجام گرفته است. جامعه پژوهش شامل ۱۸۱ نفر کتابدار کتابخانه‌های عمومی بودند که تعداد ۱۲۳ نمونه برطبق فرمول کوکران و به روش نظام‌مند انتخاب گردید. برای اطمینان از بازگرداندن پرسشنامه‌ها تعداد ۱۳۵ پرسشنامه توزیع شد که همه آن‌ها بازگردانده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو قسمت توصیف و تحلیل استنباطی داده‌ها بر اساس سؤالات پژوهشی و با استفاده از نرم افزار اسپاس انجام شده است. برای گردآوری اطلاعات در پژوهش حاضر از پرسشنامه (Chong, Yuen, Gan, 2014) استفاده شده است. این پرسشنامه شامل ۳۲ سوال با طیف ۵ گزینه‌ای، ۶ سوال در مورد ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و ۲ سوال در مورد شیوه‌ها و ابزارهای اشتراک دانش است. پرسشنامه یاد شده از دو بخش تشکیل شده است. سوالات بخش اول به ارزیابی محل خدمت، جنسیت، رشته تحصیلی، مقطع تحصیلی،

سن، سابقه و وضعیت تأهل جامعه مورد پژوهش پرداخته است. قسمت دوم پرسشنامه در رابطه با بررسی وضعیت اشتراک دانش است.

پرسشنامه پس از اعتباریابی در میان جامعه آماری که شامل کلیه کتابداران و مدیران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه است توزیع گردید. روایی محتوایی توسط ۵ نفر از متخصصین حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی تأیید شد و پایایی دوبار به فاصله دو هفته تعداد ۴۰ پرسشنامه اجرا گردید و همبستگی آن ۰/۸۹ بود که حاکی از بازآزمایی مطلوب بود. به منظور بررسی نرمال بودن توزیع نمرات مؤلفه‌ها و مقیاس کلی اشتراک دانش از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است. به منظور بررسی اثر جنسیت بر مؤلفه‌های اشتراک دانش از آزمون تی مستقل استفاده شده است. به منظور تعیین تأثیر مقطع تحصیلی بر فرآیند اشتراک دانش از آزمون تحلیل واریانس یک راه استفاده شده است. با توجه به اینکه نمرات مؤلفه‌های کسب دانش و راهبردهای ارتقای تبادل دانش در بین افراد با سابقه شغلی مختلف دارای تفاوت معناداری بود بنابراین، به منظور تعیین اینکه بین کدام گروه تفاوت وجود دارد از آزمون تعقیبی ال‌اس‌دی (LSD) استفاده شد. به منظور بررسی موانع احتمالی موثر بر سر راه اشتراک دانش و راهبردهای ارتقای تبادل دانش از تحلیل عاملی اصلی با چرخش واریماکس استفاده شد. برای تحلیل این سؤال که کتابداران بیشتر از کدام ابزار جهت اشتراک دانش استفاده می‌کنند از آمار توصیفی استفاده شده است.

پیشینه پژوهش

با توجه به اهمیت اشتراک دانش که یکی از اصول مدیریت دانش است، پژوهش‌های چندی در حوزه‌های مختلف علوم صورت گرفته است که در زیر به برخی از آن‌ها که مرتبط با موضوع پژوهش حاضر است اشاره می‌شود.

پژوهش حسین قلی زاده و افخمی روحانی (Hossein Gholizadeh, Afkhami Rouhani, 2013) نشان داد که بین اشتراک دانش با تمایل، مهارت و میزان استفاده از فناوری اطلاعات رابطه معنی‌داری وجود دارد. افزون بر این، بین رفتار اشتراک دانش با انگیزه و نگرش نسبت به اشتراک دانش همبستگی معنی‌داری وجود دارد. در این میان، انگیزه نقش موثرتری در پیش بینی رفتار اشتراک دانش ایفا می‌کند. کلاس‌های درس، جلسات گروهی غیررسمی، پست الکترونیک، سمینار و کارگاه‌های آموزشی، به ترتیب از مهم‌ترین روش‌های اشتراک دانش به شمار می‌روند. همچنین، اینترنت، وبلاگ شخصی، پست الکترونیکی، گفتگوی اینترنتی، اجتماعات مجازی، اتوماسیون اداری، تلفن، نامبر، سامانه نظام پیشنهادها، سامانه مدیریت جلسات، سامانه آموزش مجازی، پایگاه‌های اطلاعاتی و ویدئو کنفرانس به ترتیب قابلیت‌های لازم برای اشتراک دانش و تجربه در دانشگاه را دارند.

یافته‌های پژوهش دخت عصمتی و زارعی (Dokhtesmati, Zarei, 2014) نشان داد که اشتراک دانش و عوامل موثر بر آن در جامعه مورد مطالعه وضعیت مطلوبی دارد و عامل سازمانی نسبت به سایر عوامل مانع بیشتری بر اشتراک دانش بودند. یافته‌های حریری و محمدپور (Hariri, Mohammadpour, 2013) نشان داد وضعیت ویژگی‌های شغلی کتابداران و انگیزه آنها برای اشتراک دانش در سطح متوسط قرار دارد و رابطه معنی‌داری بین ویژگی‌های شغلی و انگیزه اشتراک دانش در کتابخانه‌ها وجود دارد. همچنین، رابطه انگیزه اشتراک دانش با اشتراک دانش نیز مورد تأیید قرار گرفت. افزایش آزادی عمل کتابداران موجب افزایش انگیزه درونی اشتراک دانش می‌شود و با افزایش سطح هویت کاری کتابداران، بر میزان انگیزه درون فکانه اشتراک دانش در آن‌ها افزوده می‌شود.

نعمتی انارکی، نوشین فرد، باب الحوائجی، اباذری (Nemati-Anaraki, Nooshinfard, Babalhavaeji, Abazari, 2013) عوامل فردی موثر بر اشتراک دانش میان اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی را مورد مطالعه قرار دادند. یافته‌های

پژوهش نشان داد ۴۹ درصد اساتید نسبت به اشتراک دانش دید مثبتی دارند. حدود ۵۳ درصد آنان نیز تمایل زیادی به اشتراک دانش با سایر اعضای هیات علمی داشتند. ۳۵ درصد با انگیزه‌های مختلف به اشتراک دانش با دیگر اساتید پرداختند. در صورتی که دانش فردی کتابداران که در اذهان آنان قرار دارد با دیگر کتابداران به اشتراک گذاشته نشود، تاثیری بر افزایش دانش سازمانی موجود در کتابخانه‌ها نخواهد داشت و دانش جدید و خلاقیت و نوآوری نیز بوجود نخواهد آمد.

زارعی و مومنی (Zarei, Momeni, 2014) در پژوهشی میزان تسهیم دانش و سطح خلاقیت و تعیین رابطه آن‌ها در میان کتابداران کتابخانه‌ها را مورد بررسی قرار دادند. به این نتیجه رسیدند که وضعیت تسهیم دانش در میان کتابداران جامعه مورد بررسی نامطلوب، اما خلاقیت کتابداران مذکور در وضعیت مطلوبی قرار دارد و بین تسهیم دانش و خلاقیت رابطه معناداری میان کتابداران وجود نداشت.

یافته‌های نعمتی انارکی و نوشین فرد (Nemati-Anaraki, Nooshinfard, 2014) نشان داد که در جامعه مورد بررسی، عوامل سازمانی با اشتراک دانش درون سازمانی و برون سازمانی رابطه معناداری داشتند.

یافته‌های حسن‌زاده، قربانی بوساری و زارعی (Hassanzadeh, Ghorbani Busari, 2014) نشان داد که بین دانش، نگرش و رفتار کتابداران عضو گروه‌های بحث نسبت به اشتراک دانش، به تفکیک، تفاوت معنی‌داری مشاهده شد. همچنین مشخص شد که تفاوت‌هایی میان دیدگاه کتابداران عضو این گروه‌های بحث نسبت به عوامل فردی، سازمانی و فناوری موثر بر اشتراک دانش وجود دارد. همچنین کتابداران عضو گروه‌های بحث، بیشتر از ابزارهای الکترونیکی برای اشتراک دانش بهره می‌بردند، اما میزان استفاده آن‌ها از ابزارها متفاوت بود. به طور کلی، اشتراک دانش در میان کتابداران عضو گروه بحث استرالیا و آمریکا، به ترتیب، مناسب‌تر از وضعیت اشتراک دانش در میان کتابداران عضو گروه بحث ایران ارزیابی شد.

نتایج پژوهش باب‌الحوائجی و جعفرزاده کرمانی (Babalhavaeji, Jafarzadeh kermani, 2011) نشان داد که در میان متغیرهای مربوط به مردم‌شناسی در جامعه مورد بررسی تفاوت معنی‌داری در رفتار اشتراک دانش اساتید علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی وجود داشت اما، تفاوت معنی‌داری در رفتار اشتراک دانش بین این اساتید و نوع دانشگاه محل خدمت آنان مشاهده نگردید. پژوهش همچنین رابطه معنی‌داری بین نگرش اساتید نسبت به اشتراک دانش و قصد آنان نسبت به اجرایی نمودن آن را نشان داد. و نیز قصد و انگیزش درونی بر رفتار اشتراک دانش اساتید اثرگذار است.

زواوی و دیگران (Zawawi & et al, 2011) در تحقیقی عوامل مانع در به اشتراک گذاری دانش شامل عوامل فردی، فنی و سازمانی را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج پژوهش آنان نشان داد که رابطه منفی بین عوامل مورد بررسی و رفتار اشتراک دانش با تشویق سازمانی که عامل موثرتر است وجود داشت.

انوارالاسلام، اکیدا و معیدالاسلام (AnwarulIslam, Ikeda, MaidulIslam, 2013) رفتار اشتراک دانش را در میان استادان مدیریت کتابخانه و علم اطلاعات مورد مطالعه قرار دادند. نتایج پژوهش نشان داد هیچ تفاوت معنی‌داری بین رفتار اشتراک دانش اساتید با سئولات تحقیق وجود نداشت. محققان رابطه معنی‌داری را بین نگرش مدرسان نسبت به اشتراک دانش و قصد آنها برای اشتراک دانش گزارش نمودند. نتایج پژوهش می‌توانست برای مدیران در طراحی نظام انعطاف پذیر دانش موثر باشد.

میکیسو (Mayekiso, 2013) در پژوهشی وضعیت اشتراک دانش در کتابخانه دانشگاه یونسا (Unisa) را مورد مطالعه قرار داد. نتایج تحقیق نشان داد که اشتراک دانش هرچند به صورت غیررسمی در کتابخانه مذکور انجام می‌شد. اما، چالش‌ها و موانع متعددی از جمله عدم وجود یک راهبرد روشن، ساختار سازمانی و فرایندهای معین دیگری اجازه اشتراک آسان دانش را در میان کتابداران نمی‌داد.

سیف‌الاسلام و حسین‌خان (ShifulIslam, HossainKhan, 2014) در پژوهشی به بررسی عوامل اثرگذار بر اجرای اشتراک دانش در کتابخانه دانشگاه داکا پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد ۸۲/۶ درصد از شرکت کنندگان به اثربخشی و فایده اشتراک دانش اطمینان داشته و ۱۷/۴ درصد نیز مشتاق به فعلیت در آوردن اشتراک دانش بودند. در عین حال، این پژوهش عوامل تاثیرگذار بر اشتراک دانش در کتابخانه را عوامل انسانی، سازمانی و فناوری می‌داند.

اونیفاد (Onifade, 2015) در پژوهشی نشان داد، کتابداران جامعه مورد بررسی وی از اشتراک دانش درک مثبتی داشتند. اشتراک دانش در میان کتابداران اغلب از طریق بحث و گفتگوی کلامی صورت می‌گرفت در حالیکه برخی نیز اشتراک دانش را در طول جلسات و ملاقات‌های کارکنان و تعداد اندکی نیز فرایند اشتراک دانش را از طریق انجمن‌های شغلی انجام می‌دادند. هیچ پاداشی به کسانی که دانش را به اشتراک می‌گذاشتند داده نمی‌شد. لذا، وضعیت اشتراک دانش در میان آنان پایین بود.

مطالعاتی که در حوزه اشتراک دانش صورت گرفته، حاکی از آن است که پژوهش‌های انجام شده به مطالعه اشتراک دانش در خارج از حوزه کتابخانه‌های عمومی بوده‌اند. با توجه به کارکردهای اشتراک دانش که می‌تواند به خلق ایده‌های جدیدتر و نوآوری در کتابخانه‌های عمومی منجر شود، این پژوهش به بررسی وضعیت اشتراک دانش در میان کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه پرداخته است و بر آن است تا ابعاد اشتراک دانش را در این مراکز روشن سازد و زمینه تدوین

برنامه‌های اجرایی جهت استفاده بهینه از دانش سازمانی کارکنان به عنوان عاملی جهت توسعه خدمات، خلاقیت و نوآوری را فراهم نماید.

یافته‌های پژوهش

آمار جمعیت شناختی پاسخ‌دهندگان به پرسشنامه پژوهش بیانگر آن است که از بین ۱۳۵ پاسخ‌دهنده، ۷۴ نفر مرد و ۶۰ نفر زن هستند و یک نفر پاسخ دهنده نیز جنسیت خود را مشخص نکرده است. ۱۳ نفر از پاسخ‌دهندگان دارای مدرک فوق دیپلم، ۷۳ نفر لیسانس، ۴۷ نفر کارشناس ارشد و ۲ نفر دکتری بودند. دامنه سنی پاسخ‌دهندگان شامل ۲۵-۲۰ سال (۱ نفر)، ۲۶-۳۰ سال (۲۳ نفر)، ۳۱-۴۰ سال (۸۹ نفر) و ۴۱-۵۰ سال (۲۲ نفر) است.

سوال اول پژوهش به اینکه کتابداران بیشتر از کدام ابزار فناوری جهت اشتراک دانش استفاده می‌کنند، پرداخته است. به منظور بررسی این سؤال پژوهشی از آمار توصیفی استفاده شد. حدود ۸۰ درصد از پاسخ‌دهندگان (۱۰۵ نفر) فناوری اطلاعاتی و ارتباطی را مهمترین شیوه و ابزار تبادل دانش بیان کرده‌اند. حدود ۵۴ درصد از پاسخ‌دهندگان (۷۳ نفر) ملاقات با همکاران، ۴۳ درصد (۵۸ نفر) شبکه‌های اجتماعی، حدود ۲۴ درصد (۳۳ نفر) شیوه مشاوره، حدود ۱۵ درصد سمینار یا کارگاه و تنها ۱ نفر داستان‌گویی را به عنوان بیشترین شیوه تبادل دانش در کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه بیان کرده‌اند. البته درصد‌های ذکر شده به دلیل این است که به هر کدام از پاسخ‌دهندگان این امکان داده شد که بیش از یک گزینه را انتخاب کنند.

همچنین تعداد افرادی که از شش مورد ابزار پژوهشی بیش از یک گزینه را انتخاب کرده‌اند در جدول زیر آورده شده است. ۳۵/۶ درصد (۴۸ نفر) افراد تنها از یکی از ابزارهای تبادل دانش استفاده کرده‌اند. ۲۶/۷ درصد (۳۶ نفر) از دو گزینه، ۲۵/۹ درصد (۳۵ نفر) از سه گزینه، ۱۱/۱ درصد (۱۵ نفر) از چهار گزینه و تنها ۱ نفر از پاسخ‌دهندگان از ۵ گزینه از ابزارهای تبادل دانش استفاده کرده‌اند.

همچنین در بین افرادی که از فناوری اطلاعاتی و ارتباطی برای تبادل دانش بهره گرفته‌اند، ۶۱ نفر (۴۵/۲ درصد) از تلفن، ۴۴ نفر (۳۲/۶ درصد) از ایمیل، ۳۲ نفر (۲۳/۷ درصد) از گروه‌های بحث الکترونیکی، ۲۰ نفر (۱۴/۸ درصد) از وبلاگ و نیز ۲۰ نفر (۱۴/۸ درصد) برای تبادل و اشتراک دانش از پورتال سازمان استفاده کرده‌اند. درصدهای ذکر شده به دلیل اینکه است که به هر کدام از پاسخ دهندگان این امکان داده شد که بیش از یک گزینه را انتخاب کنند.

سوال دوم پژوهش به بررسی موانع احتمالی موثر بر سر راه اشتراک دانش در کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه اختصاص داشته است. به منظور بررسی موانع احتمالی موثر بر سر راه اشتراک دانش در کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه که در ۱۵ سؤال مربوط به مؤلفه موانع تبادل دانش (سؤالات ۷ تا ۲۱) پرسشنامه منعکس شده است از تحلیل عاملی اصلی با چرخش واریماکس انجام شد.

شاخص کیسر-مایر-اولکین ۰/۸۷ بوده که نشان می‌دهد که تعداد نمونه‌ها برای تحلیل عاملی مناسب است. همچنین نتایج آزمون بارتلت نشان می‌دهد که استفاده از تحلیل عاملی مناسب می‌باشد و عامل ساخته شده از سؤالات از اعتبار لازم برخوردار می‌باشد (۰/۰۰۱ < p، df=۱۰۵، $\chi^2=۸۵۹/۷$).

همانگونه که از جدول ۱ مشاهده می‌شود مجموع سؤالات ۷ تا ۲۱ در تحلیل عاملی در یک عامل باردهی دارند و این بدان معناست که این سؤالات به طور مشترک مؤلفه (عامل) موانع تبادل دانش از پرسشنامه فرآیند تبادل دانش را می‌سنجند. همچنین نتایج تحلیل عاملی سؤالات مربوط به مؤلفه موانع اشتراک دانش نشان داد که از دیدگاه کتابداران سؤال ۱۰ یعنی "فرهنگ موجود در کتابخانه حمایت کافی برای تبادل دانش را فراهم نمی‌کند" دارای بیشترین بار عاملی (۰/۷۳) در سؤالات مربوط به موانع اشتراک دانش می‌باشد. در واقع پاسخ‌دهندگان فرهنگ موجود در کتابخانه را مهمترین مانع فرآیند اشتراک دانش تلقی می‌کنند.

جدول ۱. نتایج تحلیل عاملی سؤالات مربوط به مؤلفه موانع تبادل دانش

Table 1. The results of factor analysis of the questions on the component knowledge exchange obstacles

اشتراک‌گرایی Knowledge sharing	3	2	1	سؤال‌ها Questions
0.69			0.77	سؤال ۱۰ فرهنگ موجود در کتابخانه
0.65		-0.34	0.734	سؤال ۹ عدم وجود فعالیت‌های رسمی و غیر رسمی در کتابخانه
0.56			0.732	سؤال ۱۵ عدم تمایل به کسب دانش از همتایان بالاتر به دلیل ترس از موقعیت خود
0.56			0.72	سؤال ۱۱ عدم تعامل بین آموزش دهندگان و یادگیرندگان
0.70	0.41		0.68	سؤال ۱۴ چهارچوب و محیط کاری
0.68		0.47	0.65	سؤال ۱۷ ترس از عواقب سوء استفاده از دانش شخص
0.61		0.42	0.64	سؤال ۱۶ عدم اعتماد در میان کتابداران
0.51			0.64	سؤال ۱۸ عدم وجود نظام‌های فناوری و پردازش اطلاعات
0.52			0.64	سؤال ۱۹ دشواری قانع کردن همکاران در پی بردن به دانش شخص
0.40			0.62	سؤال ۱۳ عدم اولویت حفظ کارکنان مستعد و با تجربه
0.69		0.54	0.62	سؤال ۲۰ عدم اشاعه دانش در تحکیم موقعیت اثرگذار است
0.54	-0.36		0.59	سؤال ۱۲ عدم وجود نظامی برای معرفی افرادی که نیاز به تبادل دانش دارند
0.52		0.42	0.50	سؤال ۲۱ ارتباطات ضعیف گفتاری و نوشتاری و ضعف مهارت‌های درون فردی
0.39			0.45	سؤال ۷ عدم وجود نظام صحیح پاداش دهی و تشخیص
0.78	0.73		0.40	سؤال ۸ عدم وقت کافی برای تبادل دانش در کتابخانه

همچنین سؤال ۹ یعنی "عدم وجود فعالیت های رسمی و غیر رسمی در کتابخانه" با بار عاملی ۰/۷۳۴ در مرتبه دوم قرار دارد یعنی در واقع کتابداران عدم وجود فعالیت های رسمی و غیررسمی در کتابخانه را به عنوان دومین عامل معرفی کرده اند. سومین مانع موجود بر سر راه فرایند اشتراک دانش از دیدگاه کتابداران عدم تمایل به کسب دانش از همتایان رده بالاتر به دلیل ترس از موقعیت خود بود زیرا بار عاملی مربوط به این سؤال (۰/۷۳۲) در مرتبه سوم قرار داشت.

از دیدگاه کتابداران سؤال ۸ یعنی "عدم وقت کافی برای تبادل دانش در کتابخانه"، سؤال ۷ یعنی "عدم وجود نظام صحیح پاداش دهی و تشخیص" و همچنین سؤال ۲۱ یعنی "ارتباطات ضعیف گفتاری و نوشتاری و ضعف مهارت های درون فردی" نیز به ترتیب دارای کمترین بار عاملی ۰/۴۰، ۰/۴۵ و ۰/۵۰ بودند.

سوال سوم پژوهش دیدگاه کتابداران کتابخانه های عمومی استان کرمانشاه در مورد راهبردهای ارتقاء اشتراک دانش را مورد بررسی قرار داده است. به منظور بررسی راهبردهای ارتقای تبادل دانش در کتابخانه های عمومی استان کرمانشاه که در ۱۰ سؤال مربوط به مؤلفه ارتقای تبادل دانش (سؤالات ۲۲ تا ۳۱) پرسشنامه منعکس شده است از تحلیل عاملی اصلی با چرخش واریماکس انجام شد.

شاخص کیسر-مایر-اولکین ۰/۷۳ بوده که نشان می دهد که تعداد نمونه ها برای تحلیل عاملی مناسب است. همچنین نتایج آزمون بارتلت نشان می دهد که استفاده از تحلیل عاملی مناسب می باشد و عامل ساخته شده از سؤالات از اعتبار لازم برخوردار می باشد ($\chi^2 = 218/76$, $df = 45$, $p < 0/001$).

همانگونه که از جدول ۲ مشاهده می شود مجموع سؤالات ۲۲ تا ۳۱ در تحلیل عاملی در یک عامل باردهی دارند و این بدان معناست که این سؤالات مشترکاً مؤلفه (عامل) ارتقای تبادل دانش از پرسشنامه فرآیند تبادل دانش را می سنجد. نتایج تحلیل عاملی سؤالات مربوط به مؤلفه ارتقای تبادل دانش نشان داد که از دیدگاه کتابداران سؤال ۲۴ یعنی "ترغیب به انتشار دانش خود در وبگاه کتابخانه" با بار عاملی ۰/۶۹، مهمترین راهبرد ارتقای تبادل دانش است. همچنین سؤال ۲۵ یعنی "استفاده از خبرنامه و ابزارهای دیگر برای انتشار دانش" با بار عاملی ۰/۶۷ و سؤال ۲۹ یعنی "آگاهی روبه رشد از فواید تبادل دانش در کتابخانه" با بار عاملی ۰/۵۴ به ترتیب در رتبه های دوم و سوم راهبردهای ارتقای تبادل دانش است.

جدول ۲. نتایج تحلیل عاملی سؤالات مربوط به مؤلفه ارتقای تبادل دانش

Table 2. The results of factor analysis of the questions on the component knowledge exchange promotion

اشتراک گرایی Knowledge sharing	3	2	1	سوالها Questions	
0.59		-0.35	0.69	ترغیب به انتشار دانش خود در وبگاه کتابخانه	سؤال ۲۴
0.46			0.67	استفاده از خبرنامه و ابزارهای دیگر برای انتشار دانش	سؤال ۲۵
0.54		0.49	0.54	وجود راهبرد تبادل دانش در کتابخانه	سؤال ۳۱
0.45			0.53	تبدیل تبادل دانش در کتابخانه به فرهنگ	سؤال ۲۲
0.50		-0.46	0.52	ترغیب تبادل دانش در ارتباط با ارزیابی عملکرد فرد	سؤال ۲۶
0.51	-0.44		0.47	نقش فناوری در ارتقای تبادل دانش	سؤال ۲۳
0.65		0.60	0.53	وجود مخازن دانشی در کتابخانه	سؤال ۳۰
0.63		0.55	0.55	آگاهی روبه رشد از فواید تبادل دانش در کتابخانه	سؤال ۲۹
0.75	0.79		0.42	اهمیت پاداش های غیرمادی نسبت به پاداش های مادی در ترغیب به تبادل دانش	سؤال ۲۷
0.24	0.35		0.34	لزوم وجود یک کارکن مسئول امور دانشی در کتابخانه	سؤال ۲۸

همچنین از دیدگاه کتابداران سؤال ۲۸ یعنی "لزوم وجود یک کارکن مسئول امور دانشی در کتابخانه"، سؤال ۲۷ یعنی "اهمیت پاداش‌های غیرمادی نسبت به پاداش‌های مادی در ترغیب به تبادل دانش" و همچنین سؤال ۲۹ یعنی "نقش فناوری در ارتقای تبادل دانش" به ترتیب دارای کمترین بار عاملی ۰/۳۴، ۰/۴۲ و ۰/۴۷ بودند. یعنی از دیدگاه کتابداران، لزوم وجود یک کارمند مسئول امور دانشی در کتابخانه کمترین اهمیت را در راهبردهای ارتقای تبادل دانش دارد.

سؤال چهارم پژوهش به بررسی تأثیر ویژگی‌های جمعیت‌شناختی (جنسیت، مقطع تحصیلی، سن، سابقه خدمت، رشته تحصیلی و تأهل) بر فرایند اشتراک دانش در کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه اختصاص داشته است. در بررسی سؤال اول پژوهش برای هر یک از این متغیرها، مؤلفه‌های اشتراک دانش به‌طور جداگانه مورد بررسی قرار گرفته است. در بررسی اثر جنسیت (جدول ۳)، بر مؤلفه‌های اشتراک دانش نتایج آزمون تی مستقل^۱ نشان داد که در نمرات مقیاس کلی پرسشنامه اشتراک دانش و همچنین مؤلفه‌های اشتراک، تبادل، کسب، موانع تبادل، راهبردهای ارتقا و کارا بودن تبادل دانش در بین زنان و مردان تفاوت معناداری مشاهده نشد.

جدول ۳. تفاوت بین مؤلفه‌های اشتراک دانش در بین زنان و مردان

Table 3. The difference of knowledge exchange components among men and women

sig	t	df	انحراف استاندارد ± میانگین M ± SD	آزمون لوین Levine test		گروه (Group)
				Sig.	F	
			117.78 ± 11.35			زنان (۶۰)
0.50	0.67	132		0.84	0.04	مقیاس کلی Women (60) Overall scale
			116.44 ± 11.54			مردان (۷۴) Men (74)

همچنین نتایج آزمون تی مستقل نشان داد که در نمرات مقیاس کلی پرسشنامه اشتراک دانش (جدول ۴)، و مؤلفه‌های اشتراک، تبادل، کسب و موانع تبادل در بین افراد با رشته کتابداری و غیرکتابداری تفاوت معناداری مشاهده نشد. اما در مؤلفه راهبردهای ارتقای تبادل دانش بین افراد با رشته کتابداری و غیرکتابداری تفاوت معنادار مشاهده شد ($p < 0.05$)، به این صورت که میانگین نمرات مؤلفه راهبردهای ارتقای تبادل دانش افراد دارای مدرک تحصیلی کتابداری به‌طور معناداری بالاتر از افراد دارای مدرک تحصیلی غیرکتابداری بود.

جدول ۴. تفاوت بین مؤلفه‌های اشتراک دانش در بین افراد با رشته کتابداری و غیرکتابداری

Table 4. The difference of knowledge exchange components among people majoring librarianship and people majoring other than librarianship

سطح معناداری sig	t	درجات آزادی df	انحراف استاندارد ± میانگین M ± SD	آزمون لوین Levine test		گروه (Group)
				سطح معناداری F	Sig.	
			117.20 ± 11.14			کتابداری (۹۹) Librarian (99)
0.78	0.27	133		0.97	0.001	مقیاس کلی Overall scale
			116.58 ± 12.20			غیرکتابداری (۳۶) non-librarians (36)

¹. Independent samples t test

نتایج تحلیل واریانس یکطرفه (جدول ۵)، نشان داد که در مقیاس کلی پرسشنامه اشتراک دانش و همچنین مؤلفه‌های اشتراک دانش، تبادل دانش، کسب دانش، راهبردهای ارتقای تبادل دانش، موانع تبادل دانش و کارا بودن تبادل دانش در بین افراد با سطح تحصیلات مختلف تفاوت معناداری وجود نداشت ($F_{3, 131} = 0.70, p = 0.55$). یعنی در واقع می‌توان گفت که سطح تحصیلات بر مؤلفه‌ها و همچنین مقیاس کلی اشتراک دانش اثرگذار نیست.

جدول ۵. میانگین و انحرافات استاندارد مقیاس کلی اشتراک دانش در افراد با سطح تحصیلات مختلف

Table 5. The average and standard deviations of the general scale of knowledge exchange among people with different education levels

مجموع (۱۳۵)	دکتری (۲)	کارشناس ارشد (۴۷)	لیسانس (۷۳)	دیپلم (۱۳)	مقیاس کلی Overall scale
Total (135)	PhD (2)	MA (47)	Bachelor (73)	Diploma (13)	
M ± SD	M ± SD	M ± SD	M ± SD	M ± SD	
117.03 ± 11.39	118.00 ± 16.97	118.68 ± 11.40	115.72 ± 11.31	118.30 ± 11.67	

نتایج تحلیل واریانس یکطرفه (جدول ۶)، نشان داد که در مقیاس کلی پرسشنامه اشتراک دانش و همچنین مؤلفه‌های اشتراک، تبادل، کسب، راهبردهای ارتقای تبادل، موانع و کارا بودن تبادل دانش در بین افراد با سنین مختلف تفاوت معناداری وجود نداشت ($F_{3, 131} = 0.25, p = 0.85$). یعنی در واقع می‌توان گفت که سن بر مؤلفه‌ها و همچنین مقیاس کلی اشتراک دانش اثرگذار نیست.

جدول ۶. میانگین و انحرافات استاندارد مقیاس کلی اشتراک دانش در افراد با سنین مختلف

Table 6. The average and standard deviations of the general scale of knowledge exchange among people with different ages

مجموع (۱۳۵)	سال ۳۶-۴۰ (۲۲)	سال ۳۱-۳۵ (۸۹)	سال ۲۶-۳۰ (۲۳)	سال ۲۰-۲۵ (۱)	مقیاس کلی Overall scale
M ± SD	M ± SD	M ± SD	M ± SD	M ± SD	
117.03 ± 11.39	117.79 ± 10.30	117.13 ± 11.69	116.39 ± 11.72	108.00 ± 0.0	

نتایج تحلیل واریانس یکطرفه (جدول ۷)، نشان داد که در مقیاس کلی پرسشنامه اشتراک دانش و همچنین مؤلفه‌های اشتراک، تبادل، موانع و کارا بودن تبادل دانش در بین افراد با سابقه شغلی مختلف تفاوت معناداری وجود ندارد: $p = 0.15$ ، $F_{3, 131} = 1.67$ ، اما نمرات مؤلفه‌های کسب دانش و راهبردهای ارتقای تبادل دانش در بین افراد با سابقه شغلی مختلف تفاوت معنادار وجود داشت ($F_{3, 131} = 2.48, p < 0.05$) و نتایج آزمون تعقیبی ال‌اس‌دی، نشان داد که میانگین نمرات مؤلفه کسب دانش در افراد با سابقه ۱۱-۱۵ سال ($8/00$) بطور معناداری بالاتر از افراد با سابقه ۱-۵ سال ($7/27$) و ۶-۱۰ سال ($7/03$) است ($p < 0.05$).

همچنین نتایج آزمون تعقیبی ال‌اس‌دی نشان داد که میانگین نمرات مؤلفه راهبردهای ارتقای تبادل دانش در افراد با سابقه ۱۱-۱۵ سال ($41/37$) بطور معناداری بالاتر از افراد با سابقه ۱-۵ سال ($39/44$) است و نمرات مؤلفه راهبردهای ارتقای تبادل دانش در افراد با سابقه ۲۱-۲۵ سال ($45/20$) بطور معناداری بالاتر از افراد با سابقه ۱-۵ سال ($39/44$)، ۶-۱۰ سال ($39/67$) و نیز ۱۶-۲۰ سال ($39/99$) می‌باشد ($p < 0.05$).

مطالعات کتابداری و علم اطلاعات. سال یازدهم، ویژه‌نامه مدیریت دانش (۱۳۹۸)

جدول ۷. میانگین و انحرافات استاندارد مقیاس کلی و مؤلفه‌های کسب و راهبردهای ارتقای تبادل دانش در افراد با سابقه‌شغلی مختلف

Table 7. The average and standard deviations of the acquisition components and promotion strategies of knowledge exchange among people with different job experiences

مجموع (۱۳۵)	سال ۲۱-۲۵ (۵)	سال ۱۶-۲۰ (۱۱)	سال ۱۱-۱۵ (۳۲)	سال ۶-۱۰ (۲۸)	سال ۱-۵ (۵۹)
M ± SD	M ± SD	M ± SD	M ± SD	M ± SD	M ± SD
7.51 ± 1.68	8.60 ± 1.14	8.09 ± 1.30	8.00 ± 1.45	7.03 ± 1.79	7.27 ± 1.75
40.20 ± 4.25	45.20 ± 3.19	39.90 ± 2.87	41.37 ± 4.15	39.67 ± 5.31	39.44 ± 3.69
± 11.39 117.03	± 15.40 123.20	± 6.50 115.71	± 11.79 120.71	± 10.93 115.78	± 11.46 115.33
					کسب دانش Knowledge receiving
					راهبردهای ارتقای تبادل دانش Promoting strategies for knowledge sharing
					مقیاس کلی Overall scale

در بررسی اثر تأهل بر مؤلفه‌های اشتراک دانش (جدول ۸)، نتایج آزمون تی مستقل نشان داد که در نمرات مقیاس کلی پرسشنامه اشتراک دانش و همچنین مؤلفه‌های اشتراک، تبادل، کسب، موانع، راهبردهای ارتقاء و کارا بودن تبادل دانش در بین افراد متأهل و مجرد تفاوت معناداری مشاهده نشد. به عبارت دیگر تأهل اثری بر مؤلفه‌های اشتراک دانش نداشت.

جدول ۸. تفاوت بین مؤلفه‌های اشتراک دانش در بین افراد متأهل و مجرد

Table 8. The difference of knowledge exchange components among married and single people.

سطح معناداری sig	درجات آزادی df	انحراف استاندارد ± میانگین M ± SD	آزمون لوین Levine test	گروه (Group)
	t		F	
0.70	0.37	117.27 ± 10.41	0.007*	متأهل (۱۰۴) Marrid (104)
		116.22 ± 14.37		مجرد (۳۱) Single (31)
				مقیاس کلی Overall scale

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان داد که کتابداران به ترتیب از فناوری اطلاعاتی و ارتباطی، ملاقات با همکاران، شبکه‌های اجتماعی، شیوه مشاوره، سمینار یا کارگاه و داستان‌گویی به عنوان بیشترین شیوه تبادل دانش در کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه استفاده می‌کنند. همچنین تعداد افرادی که از شش مورد ابزار پژوهشی بیش از یک گزینه را انتخاب کرده‌اند به این ترتیب است که ۳۵/۶ درصد کتابداران تنها از یکی از ابزارهای تبادل دانش استفاده کرده‌اند. ۲۶/۷ درصد از دو گزینه، ۲۵/۹ درصد از سه گزینه، ۱۱/۱ درصد از چهار گزینه و ۰/۷ درصد از کتابداران از ۵ گزینه از ابزارهای تبادل دانش استفاده کرده‌اند. و نیز، در میان کتابدارانی که از فناوری اطلاعاتی و ارتباطی برای تبادل دانش استفاده کرده‌اند، بیشترین میزان به ترتیب به استفاده از تلفن، ایمیل، گروه‌های بحث الکترونیکی، وبلاگ و پورتال سازمان اختصاص داشته است.

جنسیت و تأهل کتابداران بر فرآیند اشتراک دانش در کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه اثری ندارد. رشته تحصیلی کتابداران در اشتراک دانش تأثیر ندارد، اما رشته تحصیلی کتابداران در مؤلفه راهبردهای ارتقای تبادل دانش بین آنان تأثیر

دارد. همچنین سطح تحصیلات کتابداران بر فرآیند اشتراک دانش در کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه اثر ندارد. سن کتابداران بر مؤلفه‌ها و همچنین مقیاس کلی اشتراک دانش و کارا بودن تبادل دانش اثرگذار نیست.

نتایج اثر جنسیت در این پژوهش با نتایج باب‌الحوائجی و جعفرزاده کرمانی (Babalhavaeji, Jafarzadeh kermani, 2011) همسو نیست. همچنین، با نتایج پژوهش سیف الاسلام و حسین خان (ShifulIslam & HossainKhan, 2014) همسو نیست زیرا پژوهش آنان عوامل تاثیرگذار بر اشتراک دانش در کتابخانه دانشگاه داکا را عوامل انسانی/فردی، عوامل سازمانی و عوامل مربوط به فناوری می‌داند و با نتایج پژوهش انوارالاسلام، اکیدا و معیدالاسلام (AnwarulIslam, Ikeda, 2013) همسو است. زیرا در پژوهش آنان خصوصیات فردی و جمعیت‌شناختی بر رفتار اشتراک دانش تاثیر نداشت.

در مورد اثر تأهل بر فرآیند اشتراک دانش، نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش انوارالاسلام، اکیدا و معیدالاسلام (AnwarulIslam, Ikeda, MaidulIslam, 2013) همسو است. زیرا در پژوهش آنان خصوصیات فردی و جمعیت‌شناسی بر رفتار اشتراک دانش تاثیر نداشت. با نتایج باب‌الحوائجی و جعفرزاده کرمانی (Babalhavaeji, Jafarzadeh kermani, 2011) همسو نیست. زیرا نتایج پژوهش آنان نشان داد که در میان متغیرهای مربوط به جمعیت‌شناختی تفاوت معنی‌داری در رفتار اشتراک دانش جامعه مورد پژوهش وجود دارد.

سابقه شغلی اثری بر فرآیند اشتراک دانش و فرآیند کارا بودن تبادل دانش در بین کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه ندارد. اما سابقه شغلی بر فرآیند مؤلفه‌های کسب دانش و راهبردهای ارتقای تبادل دانش در کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه اثر دارد.

در مورد تاثیر ابزار پژوهشی جهت اشتراک دانش، نتیجه این پژوهش با نتایج پژوهش حسین قلی‌زاده و افخمی روحانی (Hossein Gholizadeh, Afkhami Rouhani, 2013) همسو نیست زیرا نتیجه بررسی آنان در خصوص نسبت میان اشتراک دانش و فناوری اطلاعات و ارتباطات نشان داد که، کلاس‌های درس، جلسات گروهی غیررسمی، پست الکترونیک، سمینار و کارگاه‌های آموزشی، به ترتیب از مهم‌ترین روش‌های اشتراک دانش به شمار می‌روند. همچنین، اینترنت، وبلاگ شخصی، پست الکترونیکی، گفتگوی اینترنتی، اجتماعات مجازی، اتوماسیون اداری، تلفن، نمابر، سامانه نظام پیشنهادها، سامانه مدیریت جلسات، سامانه آموزش مجازی، پایگاه‌های اطلاعاتی و ویدئو کنفرانس به ترتیب قابلیت‌های لازم برای اشتراک دانش و تجربه در دانشگاه را دارند. نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش اونیفاد (Onifade, 2015) همسو نیست، زیرا در آن پژوهش بیشتر پاسخ‌دهندگان اشتراک دانش را از طریق بحث و گفتگوی کلامی انجام می‌دادند. همچنین، نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش حسن‌زاده، قربانی بوساری و زارعی (Hassanzadeh, Ghorbani Busari, 2014) همسو است. زیرا در پژوهش آنان نیز کتابداران عضو گروه بحث الکترونیکی علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، امریکا و استرالیا، بیشتر از ابزارهای الکترونیکی برای اشتراک دانش بهره می‌بردند.

کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه فرهنگ موجود در کتابخانه را مهم‌ترین مانع فرآیند اشتراک دانش تلقی می‌کنند. همچنین کتابداران عدم وجود فعالیت‌های رسمی و غیررسمی در کتابخانه را به عنوان دومین عامل معرفی کرده‌اند.

سومین مانع موجود بر سر راه فرایند اشتراک دانش از دیدگاه کتابداران عدم تمایل به کسب دانش از هم‌تایان رده بالاتر به دلیل ترس از موقعیت خود بود. و نیز، از دیدگاه کتابداران "عدم وقت کافی برای تبادل دانش در کتابخانه"، "عدم وجود نظام صحیح پاداش‌دهی و تشخیص" و همچنین "ارتباطات ضعیف گفتاری و نوشتاری و ضعف مهارت‌های درون فردی" به ترتیب دارای کمترین تاثیر بودند.

در مورد موانع احتمالی موثر بر سر راه اشتراک دانش نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش اونیفاد (Onifade, 2015) در مورد مولفه عدم وجود نظام صحیح پاداش‌دهی و تشخیص همسو است. زیرا در پژوهش وی معلوم گردید که هیچ مشوقی به کسانی که دانش را به اشتراک می‌گذاشتند داده نمی‌شد. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش دخت عصمتی و زارعی (Dokhtesmati, Zarei, 2014) در مولفه مانع فرهنگ سازمانی (فرهنگ موجود در کتابخانه) همسو است. زیرا یافته‌های پژوهش آنان نشان داد که در جامعه مورد مطالعه، عامل سازمانی نسبت به سایر عوامل مانع بیشتری بر سر راه اشتراک دانش است. با نتایج پژوهش نعمتی انارکی و نوشین فرد (Nemati-Anaraki, Nooshinfard, 2014) در مولفه وضعیت فرهنگ سازمانی همسو است. زیرا در پژوهش آنان مشخص شد که حدود ۱۳ درصد اعضای هیات علمی وضعیت فرهنگ سازمانی و تنها ۶ درصد وضعیت ساختار سازمانی را مناسب ارزیابی کرده بودند. با نتایج میکیسو (Mayekiso, 2013) همسو است. زیرا در پژوهش وی موانع متعددی از جمله عدم وجود یک استراتژی روشن، ساختار سازمانی و فرایندهای معین دیگری اجازه اشتراک آسان دانش را در میان کتابداران نمی‌داد. با نتایج پژوهش زواوی و دیگران (Zawawi, et al, 2011) در مورد مولفه‌های عوامل فردی و عامل سازمانی (عدم تشویق سازمانی) که از موانع اشتراک دانش تلقی شده بودند همسو است.

از دیدگاه کتابداران جامعه پژوهش، "ترغیب به انتشار دانش خود در وبگاه کتابخانه" مهمترین راهبرد برای ارتقای تبادل دانش است. همچنین "استفاده از خبرنامه و ابزارهای دیگر برای انتشار دانش" و "آگاهی روبه رشد از فواید تبادل دانش در کتابخانه به ترتیب در رتبه‌های دوم و سوم راهبردهای ارتقای تبادل دانش در کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه است. به نظر کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه، لزوم وجود یک کارکن مسئول امور دانشی در کتابخانه، اهمیت پاداش‌های غیرمادی نسبت به پاداش‌های مادی در ترغیب به تبادل دانش" و همچنین "نقش فناوری در ارتقای تبادل دانش" به ترتیب دارای کمترین بار عاملی بودند. یعنی از نظر کتابداران، وجود یک کارمند مسئول امور دانشی در کتابخانه برای راهبردهای ارتقای تبادل دانش دارای کمترین اهمیت است.

بر اساس نتایج پژوهش حاضر می‌توان پیشنهاد کرد که: برگزاری دوره‌های تخصصی برای دارندگان مدارک غیر کتابداری و دوره‌های آموزشی آشنایی با فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی، اصلاح و ایجاد فرهنگ سازمانی مناسب در کتابخانه‌ها، انجام فعالیت‌های رسمی و غیررسمی، اختصاص نظام صحیح پاداش‌دهی و لحاظ نمودن اشتراک دانش در ارزیابی عملکرد و برگزاری دوره‌های آموزشی جهت افزایش مهارت‌های گفتاری و نوشتاری کتابداران، تهیه و انتشار خبرنامه و ابزارهای دیگر برای انتشار دانش کتابداران و برگزاری دوره‌های آموزشی برای آگاهی آنان از فواید تبادل دانش ضروری می‌نماید.

قدردانی

نویسندگان مراتب قدردانی خود را کتابداران کتابخانه‌های عمومی کرمانشاه در جهت تکمیل پرسشنامه و گردآوری اطلاعات پژوهش، اعلام می‌دارند.

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

References

- Alam, S.S., Abdullah, Z., Ishak, N.A., Zain, Z.M. (2009). Assessing Knowledge Sharing Behaviour among Employees in SMEs: An Empirical Study. *International Business Research*, 2(2), 115-122.
- AnwarulIslam, M., Ikeda, M., MaidulIslam, M. (2013). Knowledge sharing behavior influences: A study of Information Science and Library Management faculties in Bangladesh. *International Federation of Library Associations and Institutions*, 39(3), 221-234.
- Babalhavaeji, F., Jafarzadeh kermani, Z. (2011). Knowledge sharing behavior influences: a case of Library and Information Science faculties in Iran. *Malaysian Journal of Library & Information Science*, 16(1), 1-14.
- Boateng, H., Dzandu, M. D., Agyemang, F. G. (2015). The effects of demographic variables on knowledge sharing. *Library Review*, 64(3), 216-228.
- Chong, C. W., Yuen, Y. Y., Gan, G. C. (2014). Knowledge sharing of academic staff. A comparison between private and public universities in Malaysia. *Library Review*. 63(3), 203-223.
- Dokhtesmati, M., Zarei, H. (2014). Study of knowledge sharing and university libraries website management in Tehran City. *Information Processing and Management*. 28(4), 945-969.
- Goh, S. C. (2002). Managing effective knowledge transfer: an integrative framework and some practice implication. *Journal of knowledge Management*, 6 (1), 23 – 30.
- Gold, A.M., Maihotra, A., Segars, A.M. (2001). Knowledge management: an organizational capabilities perspective. *Journal of Management Information Systems*, 18(1), 185-214.
- Hariri, N., Mohammadpour, L. (2013). Investigating the relationship between job characteristics of librarians and the knowledge exchange motivation in libraries (Case study: The librarians of the universities under the authority of the ministry of health and medical education-Tehran). *Library and Information Science Research*, 3(1), 67- 84.
- Hassanzadeh, M & Ghorbani Busari, R. (2014). An Investigation to Knowledge Sharing amongst Librarians in Three Electronic Discussion Groups (ALA, ALIA & LIS-Iranian discussion list). *Research on Information Science & Public Libraries*, 20 (1), 127-149.

- Hosseini Gholizadeh, R., Afkhami Rouhani, H. (2013). The Relationship between knowledge sharing and ICT: Case Study. *Managing Education in Organizations*; 2(1), 61-85.
- Jantunen, A. (2005). Knowledge-processing capabilities and innovative performance: an empirical study, *European Journal of Innovation Management*, 8(3), 336-349.
- Kostagiolas, P. A. (2013). Managing Knowledge Capital in Public libraries For a Knowledge- driven socioeconomic environment. *Library Management*, 34 (8/9), 677-689.
- Kostagiolas, P., Margiola, A., Avramidou, A. (2011). A library management response model against the economic crisis. *Library Review*, 60 (6), 486-500.
- Lin, H.F. (2007). Knowledge sharing and firm innovation capability: an empirical study. *International Journal of Manpower*, 28(3/4), 315-332.
- Lin, H.F., Lee, G.G. (2004). Perceptions of senior managers toward knowledge-sharing behavior. *Management Decision*, 42(1), 108-125.
- Madge, O. L. P. (2012). *Creating a Culture of Learning and Knowledge Sharing in Libraries and Knowledge Management Models and Methods*. Shanghai: InTech.
- Mayekiso, N. (2013). Knowledge sharing practices in academic libraries with special reference to the Unisa Library. Unpublished Master's thesis, University of Cape Town.
- Nemati-Anaraki, L., Nooshinfard F. (2014). Effective Organizational Factors in Knowledge Sharing from the Viewpoint of Faculty Members. *Health Management*; 17(56), 65-79.
- Nemati-Anaraki, L., Nooshinfard, F., Babalhavaeji, F., Abazari, Z. (2013). Individual Factors of Knowledge Sharing among Faculty Members of Universities and Research Centers. *Health Information Management*; 10(5), 714- 725.
- Onifade, F.N. (2015). Knowledge sharing among Librarians in Federal University Libraries in Nigeria. *Information and Knowledge Management*, 5(3), 91-97.
- Robert, C.A. (2009). Annotation for knowledge sharing in a collaborative environment, *Journal of Knowledge Management*, 13(1), 111-119.
- Rudall, B.H., Mann, C.J.H. (2008). The challenges of the information society. *Kybernetes*, 37(6), 721 - 728.
- Seba, I., Rowley, J., Lambert, S. (2012). Factors affecting attitudes and intentions towards knowledge sharing in the Dubai Police Force, *International Journal of Information Management*, 32(4), 372- 380.
- ShifulIslam, Md., HossainKhan, R. (2014). Exploring the Factors Affecting Knowledge Sharing Practices in Dhaka University Library. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 1095. Retrieved February 28, 2016, from <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1095>
- Titi Amayah, A. (2013). Determinants of knowledge sharing in a public sector organization. *Journal of Knowledge Management*, 17(3), 454-471.

- Wang, S., Noe, R.A. (2010). Knowledge sharing: a review and directions for future research, *Human Resource Management Review*, 20(2), 115-131.
- Wickramasinghe, V., Widyaratne, R. (2012). Effects of interpersonal trust, team leader support, rewards, and knowledge sharing mechanisms on knowledge sharing in project teams. *Vine*, 42(2), 214 – 236.
- Zarei, E., Momeni, E. (2014). The relationship between knowledge sharing and creativity among Libraries' Librarians of Tarbiat Modares University. *Knowledge Studies*, 1(1), 19-31.
- Zaqout, F., Abbas, M. (2012). Towards a model for understanding the influence of factors that stimulate university students' engagement and performance in knowledge sharing. *Library Review*, 61 (5), 345-361.
- Zawawi, A. and et al. (2011). The study of barriers factors in knowledge sharing: A case study in public university. *Management Science and Engineering*, 5(1), 59-70.

COPYRIGHTS

© 2019 by the authors. Licensee SCU, Ahvaz, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)